

468. Solt, Tételhegy
(KÖH 27646)(Bács-Kiskun megye) B, Szk, Rő, A, H, Á, Kk, Tő, Kú
A részletes tanulmányt lásd a kötet 53. oldalán!

SZENTPÉTERI JÓZSEF

469. Solymár, vár
(KÖH 11417)

(Pest megye) Kö

A vár 2005 óta folyó feltárását – 2007-től az ELTE Régészettudományi Intézete Magyar Középkori és Kora Újkori Régészeti Tanszéke tanátságaként – 2009-ben is két helyen végeztük. Egyrészt befejeztük a vár ÉK-i sarkának alaprajzi meghatározását és az itteni rétegvizonyok tisztázását, másrészt folytattuk a palotaépület Ny-i oldalához csatlakozó, ún. mélypince betöltési rétegsorának rendszeres bontását, miután az év tavaszán befejeződött a tér D-i és Ny-i falazatainak visszaállítása. (Az illusztrációt lásd az előző oldalon!)

Északkeleten egy nagyobb szelvény nyitásával jelentős szakaszon feltártuk, ill. meghatároztuk a 18. századtól nagyrészt kitermelt, átlagban 140 cm vastag 14. századi É-i várfal K-i végszakaszát és annak támpillérszerűen megvastagodó ÉK-i sarokrészét, továbbá nagyobb felületeken vágtuk át az annak belső oldalához csatlakozó, 15. sz. közepére keltezhető feltöltési rétegeket. Kutatóárkot nyitottunk a toronytól É felé húzódó belső osztófal K-i síkja mellett is, s ezzel sikerült tisztáznunk a vár ÉK-i negyede késő középkori szintviszonyait. Mindezek alapján már hitelesen elvégezhető az elbontott várfal tervezett, mellvéd magasságig történő felfalazása – természetesen a fal vonalának előzetes, régészeti ásatás keretében történő teljes kibontását követően – továbbá a terep végső, visszatöltéseket is igénylő rendezése. A munka végén az árkokat és szelvényeket visszatöltöttük, a terepet rendeztük.

A Ny-i mélypincében végre lehetőségünk nyílt arra, hogy a 16. sz. első feléből származó, rendkívül gazdag kerámia, fém és üveg leletanyagot tartalmazó betöltési rétegek bontását már a közvetlen építészeti kivitelezési igényektől függetlenül, csak tudományos szempontok alapján folytathassuk. Az előző évi mélyebb D-i kutatóblokkok ismételt dokumentálása és ideiglenes visszatemetése után az É-i várfal mellett meghagyott középső betöltési tömb rétegenkénti bontását kezdtük meg, párhuzamosan kitermelve a pince K-i fala előtt a korábbi munkák során felhalmozott törmeléket is.

Északkeleten mintegy 2 m³ vegyes betöltési-pusztulási rétegsort bontottunk el, magukról a rétegekről megállapíthattuk, hogy a metszetrajzban rögzíthető elválásuk ellenére éles elkülönítésük nem lehetséges, lényegében egyetlen időszakban kerültek helyükre. Erre utalt a belőlük előkerült, igen gazdag, változatos kerámiából, üveg- és fémtárgyakból álló egységes jellegű leletanyag is. A pince járósíntjét még nem értük el, megfigyeléseink ugyanakkor alátámasztják a 2008-ban megfogalmazott építéstörténeti értékelést, miszerint itt egy,

a Ny-i fal beomlása miatt félbeszakadt, az É-i várfalhoz és a palotaépülethez képest utólagos építkezésről kell beszélnünk. Munkánk során ugyanakkor kitisztítottuk a K-i pincefal épen maradt falsíkját is, így annak tervezett kiegészítése – hasonlóan a pince É-i falához – már nem igényel további régészeti előkészítést, a munka egy jóváhagyott terv és az anyagi feltételek megléte esetén már elvégezhető. A mélypince belseje a feltárás végén rendezett képet kapott, a betöltési rétegek rendszeres további bontása azonban sürgős, a következő évben is folytatandó feladat.

Munkatársak: Giber Mihály régész, PhD-hallgató; Bajnok Katalin, Bakó Katalin, Baráth A. Carmen, Benyó Veronika, Blay Adrienn, Cservák Gergő, Csikó Anna, Farkas Ágnes, Fuchsz Noémi, Havasy Orsolya, Kemény Márton, Koller Bea, László Emese, Kiss Laura, Mayer Veronika, Megyeri Edit, Nagy László, Simon Bence, Sömjenyi Anikó, Sugár József, Tóth Tünde régészhallgatók.

FELD ISTVÁN

470. Somogyaszaló határa

(Somogy megye) R, Kö

2009 őszén a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága készítette el a 67. sz. út elkerülő szakaszainak hatástanulmányát. A terepbejárás több szakaszban, 2009. szeptember 29. és november 25. között folyt, a mezőgazdasági munkákhoz igazodott.

Somogyaszaló határában a tervezett útszakasz D-i része nem volt bejárható, egy erdőn haladt keresztül. Az erdősávtól É-ra viszont hosszan bejárható volt a terület. A település D-i részétől Ny-ra, az elkerülő szakasz nyomvonalán elszórtan középkori kerámiát találtunk, a lelőhelyek a Délnyugat 1–2. nevet kapták (KÖH 72175, 72177). Somogyaszalótól ÉNy-ra a Szanai útra-dúló 1–2. lelőhelyeket (középkor, rézkor) azonosítottuk (KÖH 72179, 72181). Az elkerülő szakasz és a régi nyomvonal találkozásánál volt egy nem bejárható gázos rész. Északabbra, a település külterületének határáig, az úttól Ny-ra erdő van, a K-i részt (két vékony, fedett parcella kivételével) bejártuk, de leletet nem találtunk.

Munkatársak: Németh Péter Gergely régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt technikusok.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

471. Somogybabod határa

(Somogy megye) Ó, LT, A, Kk

2009. június 25-én a Dél-balatoni szennyvízrendszer kiépítése előtt hatástanulmány készítése céljából terepbejárást folytattunk a tervezett nyomvonalon.

Szentkúti-erdőtől délre (KÖH 72031): A Vadépuszta–Somogybabod úton É-ra haladva, az út K-i részén kevés kelta kerámita találtunk.

Tetvesi-mező (KÖH 72033): A Vadépuszta–Somogybabod úton É-ra haladva, Somogybabod előtt, az út K-i

részén 1 km hosszan elnyúló kukoricásban sok késő középkori, kevés avar és őskori kerámiát találtunk.

A lelőhelyek Ny-i kiterjedését meg kell állapítani.
Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

472. Somogysárd határa

(Somogy megye) Ő, R, B, Ró, Kk

Helyi lakos bejelentést tett a község határában talált régészeti lelőhelyekről. 2009. április 8-án felkerestük a bejelentőt, és vele közösen az előkerülési helyeket.

Bánom-hegy (KÖH 70045): A településről Újvárfalva felé vezető úttól K-re található a lelőhely. Az elsimított földterület K-i oldalán kevés késő középkori kerámia-töredéket gyűjtöttünk. Leletbejelentőnk innen néhány kovaszilánkot gyűjtött, de őskori lelőhelyre utaló cserepet most nem találtunk.

Újmajor I-II. lelőhely. A település ÉK-i részén, a mezőgazdasági üzem (Újmajor) mellett, az egykori középkori templom és temető területén (Újmajor I., KÖH 70047) kevés 14–15. századi kerámia-töredéket és egy bizonytalan korú vasszeget gyűjtöttünk. A középkori telep (Újmajor II., KÖH 70051) területéről kevés 14–15. századi kerámia-töredéket gyűjtöttünk. A két lelőhelyet a major lebetonozott bejárója és az egykori tűzoltószertár határolja, a most talált leletanyag alapján, a telep felhúzódik a templomdombra.

6. sz. halastótól K-re (KÖH 49047): A település DNy-i részén lévő lelőhelyet jártuk be, a korábban azonosított lelőhely D felé kibővül, ezt korábban a terület fedettsége miatt nem lehetett bejárni. A lelőhely É-i része intenzívebb, a bejárás során kovapattintékot, sok római kori kerámia-töredéket, töredékes fenőkövet, bronzszalagot és vaskulcsot találtunk.

Munkatárs: Varga Máté, Nyári Zsolt és Cserép Tamás.

NÉMETH PÉTER GERGELY

473. Somogyszob, Kisküvölgy (Küvölgyi-erdő)

(KÖH 69845)

(Somogy megye) Ő?

2009. június 2-án egy helyi lakos adatszolgáltatóval Somogyszob környékén található régészeti lelőhelyeket kerestünk fel. A Somogyszobtól ÉNy-ra lévő Küvölgyi-erdőben nagyméretű halmokból álló temetőt jártunk be. A temetőt legalább 7 halom alkotja, melyek É-D-i irányban sorakoznak. Egy erdei út két halmot vág félbe, az egyik betöltésében égett-paticsos részt figyeltünk meg. Az erdei utat kerítés szegélyezi D-ről, a nem művelt területen több halomszerű kiemelkedés látszik, kettő közvetlenül a kerítés mellett. Az erdei útban patics- és kődarabok látszódtak, feltehető, hogy az út kialakításakor több halmot elegyengettek. A temetőt É-ről lápos-zsombékos terület határolja, ÉNy-i irányban, távolabb, egy kerítéssel lezárt területen nagyobb kiemelkedés látszott, halomsír volta bizonytalan. A kb. 15–20

m átmérőjű, kb. 3–5 m magas halmok kialakításakor valószínűleg a lápos terület miatt, feltehetően előzetes „tereprendezést” végeztek, így a temetkezőhelyek (a tulajdonképpeni halmok) mérete jelentősen kisebb. A halmok kora, feltételelesen, őskori.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

474. Somogytúr, Hegyalja-dűlő (KÖH 72041)

(Somogy megye) U, R, B, LT

2009. június 25-én a Dél-balatoni szennyvízrendszer kiépítése előtt hatástanulmány készítése céljából terepbejárást folytattunk a tervezett nyomvonalon. A Viszről Látvány felé haladó út és a 67. sz. út találkozásánál, az országúttól D-re, a 67. sz. úttól Ny-ra bejárható kukoricás volt 500 m hosszan. Itt sok őskori kerámia került elő (DVK, lengyeli, mészbetétes, kevés kelta) és több kova. A lelőhely Ny-i kiterjedését meg kell állapítani.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

475. Somogytúr, Majori-dűlő (KÖH 72037)

(Somogy megye) Kk

2009 őszén a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága készítette el a 67. sz. út elkerülő szakaszainak hatástanulmányát. A terepbejárás több szakaszban, 2009. szeptember 29. és november 25. között folyt, a mezőgazdasági munkákhoz igazodott.

A Gamás és Somogybabod külterületét elválasztó erdősávtól É-ra, az út Ny-i oldalán kukorica volt, az erdős Ny-i oldal sem volt bejárható. A Somogybabodot elkerülő szakaszból csak két kis parcella volt bejárható, a többi terület erdő, zsombékos, vagy gyeppel, két kis szakaszon beszántatlan kukoricával. A nyomvonal É-i részén, a település É-i határán volt egy szántott terület, itt a Majori-dűlő elnevezésű késő középkori lelőhelyet találtunk.

Munkatársak: Németh Péter Gergely régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt technikusok.

HONTI SZILVIA – MOLNÁR ISTVÁN

476. Somogyudvarhely határa

(Somogy megye) R, Á

Az OTKA által támogatott Argonauta Programhoz kapcsolódóan a település Ny-i részén, a Kétnyáralja- és Köbe-dűlőkben, a Kőszegesi-szántók, Malátaszegi-táblák és a Szűnyoglegelő területén 2009. november 2–6. között terepbejárást végeztünk, melynek során 25 új lelőhelyet regisztráltunk. (KÖH 73381, 73383, 73385, 73387, 73389, 73391, 73393, 73395, 73397, 73399, 73401, 73403, 73405, 73407, 73409, 73411, 73413, 73415, 73417, 73423,